

содействовать адаптации человека к обстоятельствам его индивидуального существования в определенном месте и в определенное время. Нужно признать, что действительность – помеха этому. Но у человека всегда есть выбор. Для того, чтобы его сделать и разобраться в неопределенности своей реальности, человеку требуются не только разумные рассуждения, но также усилие воли и вера в возможность лучшей альтернативы. Он должен не только признать утверждение доказанным, но и верить в него, а главное, действовать согласно ему и подтверждать его, испытав на практике. Этот процесс представляет собой сложное состояние души и разума, в котором присутствуют воля, тренировка и достаточно долгое время. Человек не может верить, если он не хочет этого делать. Но он не может поверить в новую истину, если его разум не привык к ней. По мнению Шиллера, успешный результат любого действия зависит от практической воли самого человека. Успешное завершение начинания, решение проблемы или найденный выход из затруднения, все это меняет для него характер мира, потому что освобождает его от отчаяния пессимизма.

Библиографические ссылки

1. Хайдеггер М. Письмо о гуманизме // Проблема человека в западной философии». М., 1988.
2. Schiller F. C. S. Logic for Use. N. Y., 1930.
3. Schiller F. C. S. Riddles of the Sphinx. N. Y., 1970.

Надійшла до редакції 09.06.06

ББК 87.6

Ю. Ю. Калиновський

Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого

ПРАВОВИЙ НІГІЛІЗМ ЯК ІНДИКАТОР ДЕФОРМОВАНОЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ

Розглядається одна з найважливіших проблем філософії права. Доводиться, що правовий нігілізм є індикатором деформованої правосвідомості.

Проблема подолання правового нігілізму актуальна для різноманітних типів соціальних систем, але особливого загострення вона набуває під час переходу від одного політико-правового режиму до іншого. Ступінь вкорінення і розповсюдження правового нігілізму є одним з індикаторів деформованої суспільної правосвідомості. Українська держава, здійснивши перехід від тоталітаризму до демократії, зіштовхується з проблемою дотримання законності на всіх рівнях суспільного життя.

Теоретичне осмислення й розробка ідеї правового нігілізму знайшли відбиття у дослідженнях М. Штірнера, М. Бакуніна, І. Ільїна, Б. Кістяківського, М. Іванчука, О. Потякіна, М. Цимбалюка, А. Нікітіна. Але, на наш погляд, в цих працях не вистачає достатнього аналізу ролі правового нігілізму саме як індикатора деформованої право-